

Keszthelyi Járásbíróság
4.P.20.539/2021/13.

gyámügyi szakügyintéző által képviselt Zala Megyei Kormányhivatal
Nagykanizsai Járási Hivatala (8800 Nagykanizsa, Eötvös tér 16.) felperesnek –
által képviselt
alperes ellen számadási hiány megfizetésére kötelezés
iránt indított perében a bíróság meghozta a következő

V É G Z É S T:

A bíróság az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárását kezdeményezi a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 158/B. § (3) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítása, megsemmisítése és alkalmazásának a Keszthelyi Járásbíróságon 4.P.20.539/2021. számon folyamatban lévő perben és bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben történő kizárása érdekében.

A bíróság az eljárást az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló eljárásának befejezéséig felfüggeszti.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

I. Az az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezés, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza:

1. Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdés b) pontja értelmében az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. A (3) bekezdés a) pontja alapján az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést.

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 00106 - 0 / 2022	
Érkezett: 2022 JAN 12.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 2	lu
amely megállapítja az	

3. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 131. § (1) bekezdése szerint a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti.

II. Az ügy ismertetése, az eljárás megindításának indokai:

A Keszthelyi Járásbíróság a 2019. április 9. napján jogerőre emelkedett 7.P.20.611/2018/15. számú ítéletével az alperes édesapját, [REDACTED] cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezte. A Zala Megyei Kormányhivatal Keszthelyi Járási Hivatala ZA-01C-GYH-651-15/2019. számú határozatával [REDACTED] gondnokául az alperest rendelte ki, és részére egyszerűsített éves számadás benyújtását engedélyezte.

Az alperes egyszerűsített éves számadását 2020. május 12. napján nyújtotta be a felpereshez, aki a tényállás tisztázása során tudomására jutott bizonyítékokra figyelemmel a számadási eljárás keretében az alperest hivatalból eseti számadás benyújtására kötelezte. Az alperes eseti számadást nem nyújtott be, ezért a felperes a rendelkezésére álló adatok alapján azt állapította meg, hogy az alperes a gondnokolt vagyonából [REDACTED] forint felhasználásáról nem számolt el hitelt érdemlő módon, így a 2020. július 7. napján kelt ZA-04C-GYH/677-21/2020. számú határozatában felszólította a fenti összeg nyolc napon belül történő elhelyezésére a gondnokolt nevére nyitott gyámhatósági fenntartásos folyószámlára.

Az alperes a határozatban foglalt felszólításnak nem tett eleget, ezért a felperes keresetet indított az alperessel szemben, amelyben azt kérte, hogy a bíróság a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:37. § (1) és (5) bekezdése, valamint a Gyer. 158/B. § (3) bekezdése alapján kötelezze az alperest a számadás során megállapított [REDACTED] forint hiánynak a gondnokolt nevére nyitott gyámhatósági fenntartásos forint folyószámlára történő megfizetésére.

A felperes keresete jogalapjaként – egyebek mellett – a Gyer. 158/B. § (3) bekezdését jelölte meg, ezért e jogszabályi rendelkezést a bíróságnak a Pp. 342. § (3) bekezdésére figyelemmel a perben alkalmaznia kell, ugyanakkor a bíróság a Gyer. 158/B. § (3) bekezdés második mondatának alaptörvény-ellenességét észlelte az alább kifejtett indokok alapján.

III. Az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezés:

A Gyer. 158/B. § (3) bekezdése: Ha a számadás alapján a gyámhivatal hiányt vagy indokolatlan kiadást, illetve a nem megfelelő gazdálkodás eredményeképpen kárt állapít meg, a számadásra kötelezett személyt felhívja, hogy az okozott kár összegét a felhívás kézhezvételét követő nyolc napon belül a betétbe fizesse be. **Ha a számadásra köteles az összeget vagy annak egy részét vitatja, a gyámhivatal a követelés érvényesítése iránt polgári pert indít.**

IV. Az Alaptörvény megsértett rendelkezései:

1. **Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés első mondata:** Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.
2. **Az Alaptörvény II. cikke:** Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.
3. **Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése:** Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

V. Az indokolás arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel:

1. **Az Alaptörvény II. cikke** az emberi méltósághoz való jogot minden ember jogaként deklarálja. Az emberi méltósághoz való jog az ún. „általános személyiségi jog” egyik megfogalmazása, az általános személyiségi jog pedig „anyajog”, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. A modern alkotmányok, illetőleg alkotmánybírói gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezik meg: pl. a személyiség szabad kibontakozásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, vagy a magánszférához való jogként [8/1990. (IV. 23.) AB határozat]. Az emberi méltósághoz való jog tehát magában foglalja az önrendelkezés szabadságához való alkotmányos alapjogot is [1/1994. (I. 7.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önrendelkezési jog fontos tartalmi eleme - egyebek között - az egyén joga arra, hogy az igény állapotába került alanyi jogait a különböző állami szervek, így a bíróság előtt is érvényesítse. Az önrendelkezési jog azonban a jogérvényesítéstől való tartózkodás, a nem cselekvés jogát is magában foglalja. Mivel ez a jog az egyén autonómiájának védelmére szolgál, általában mindenkinek szabadságában áll eldönteni, hogy jogai és törvényes érdekei védelmére nyitva álló és alkotmányosan biztosított hatósági igényérvényesítési utat igénybe veszi-e vagy attól tartózkodik. Az önrendelkezés alkotmányos jogának eljárásjogi aspektusa a fél rendelkezési joga, amely magában foglalja azt a jogosultságot is, hogy a fél a perbe vitt anyagi és eljárási jogaival szabadon rendelkezzen [1/1994. (I. 7.) AB határozat]. Következésképpen a fél rendelkezési joga mint a polgári per egyik alapelvének sérelme egyben az önrendelkezés alkotmányos jogának sérelmét is megvalósítja [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

Amint azt az Alkotmánybíróság megállapította, az önrendelkezési jog az egyén autonómiáját az állami beavatkozásokkal szemben is védi, ugyanakkor a jogérvényesítésre, illetőleg a jogok védelmének biztosítására képtelen fél alanyi jogainak oltalmazása az állam alkotmányos kötelezettsége. Az államnak tehát gondoskodnia kell arról, hogy ilyen esetben valamely szerve az egyén jogainak védelme érdekében fellépjen. Az állami szervnek biztosított keresetindítási jog azonban szükségszerűen az alkotmányos önrendelkezési jog és cselekvési autonómia korlátozását jelenti, mert lehetővé teszi az alanyi jogoknak az egyén akaratától független vagy akár azzal ellentétes érvényesítését, a jogviszonyoknak a személyi autonómiáját sértő megváltoztatását. Mivel e keresetindítási jog az emberi méltósághoz való jog szerves részét adó önrendelkezési jogot korlátozza, az Alaptörvény II. cikkében deklarált jog lényeges tartalmára vonatkozik, azt jelentősen és közvetlenül korlátozza [1/1994. (I. 7.) AB határozat].

A Ptk. 2:22. § (1) bekezdése alapján a cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezett személy jognyilatkozata semmis, nevében gondnoka jár el, aki a Ptk. 2:34. § (1) bekezdése értelmében a gondnokolt törvényes képviselője. Következésképpen a gondnokoltat megillető önrendelkezési jogot – ennek részeként a gondnokolt javára fennálló követelések bírósági eljárásban történő érvényesítése iránti jogot is – a gondnok gyakorolja, ezért a gyámhivatal részére a gondnokoltat megillető vagyoni követelés érvényesítése végett biztosított keresetindítási jogosultság jelentősen és közvetlenül korlátozza a gondnokolt Alaptörvény II. cikke szerinti önrendelkezési jogát, függetlenül attól, hogy a Gyer. 158/B. § (3) bekezdés második mondata éppen a gondnokkal szemben jogosítja fel keresetindításra a gyámhivatalt.

2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a felek rendelkezési jogának elvonása sérti **az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését** is, mivel a jogvitában érdekelt fél alkotmányos joga arra, hogy ügyét bíróság elé vigye - hasonlóan a többi szabadságjoghoz -, magában foglalja annak szabadságát is, hogy e jogával ne éljen [9/1992. (I. 30.) AB határozat]. A Gyer. 158/B. § (3) bekezdésének szabálya, amely a közvetlen érdekeltnek (ún. materiális félnek) minősülő gondnokolt törvényes képviselőt ellátó gondnokkal szemben teszi lehetővé a gyámhivatal számára a gondnokoltat megillető vagyoni követelés érvényesítése érdekében a bírósági út igénybevételét, a jogok és kötelezettségek bíróság elé vitelét, közvetlenül és jelentősen korlátozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott alapjogot.

3. Az államnak az alapjogok biztosítására vonatkozó kötelezettségéből következik, hogy az alapvető jogokat csak a mindenkor alkotmányban megengedett módon korlátozhatja [27/2002. (VI. 28.) AB határozat]. Erre vonatkozóan **az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének első mondata** az irányadó, amely szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Ugyanakkor nem mindenfajta összefüggés az alapjogokkal követeli meg a törvényi szintű szabályozást: valamely alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csakis törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is [64/1991. (XII. 17.) AB határozat]. Ezzel szemben az alkotmányos jogokkal kapcsolatban álló, de azokat csupán távolról, közvetetten érintő, technikai és nem korlátozó jellegű szabályok rendeleti formában történő kiadása önmagában nem minősül alkotmányellenesnek [29/1994. (V. 20.) AB határozat].

A gondnok jogait és kötelezettségeit a Ptk. Második Könyv VIII. címe szabályozza, ezen belül a 2:37. § rendezi a gondnok számadási kötelezettségét akként, hogy az (1)-(4) bekezdés az éves, az eseti és a végszámadási kötelezettséget, az (5) bekezdés pedig a gondnokkal szemben számadási kötelezettsége alapján támasztható követelések elévülési idejét szabályozza. Sem a Ptk., sem egyéb törvény nem tartalmaz azonban olyan rendelkezést, amely a gyámhivatal számára a gondnokoltat megillető követelés érvényesítése érdekében keresetindítási jogot biztosítana arra az esetre, ha a gondnok a gyámhatóság által megállapított számadási hiányt felhívás ellenére nem fizeti meg. Ezt a rendelkezést kizárólag a Gyer. 158/B. § (3) bekezdés második mondata tartalmazza.

Az V/1. és az V/2. pontokban kifejtettek szerint a Gyer. 158. § (3) bekezdés második mondata az Alaptörvény II. cikkében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogok közvetlen és jelentős korlátozását eredményezi, ugyanis a gyámhivatalnak a gondnokoltat megillető követelés gondnokkal szembeni érvényesítése érdekében biztosított keresetindítási jog e jogokat nem csupán távolról vagy közvetetten érinti, és technikai jellegű szabálynak sem minősül. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés első mondata alapján a jogalkotónak ilyen alapjogi korlátozásra csak törvényben lett volna lehetősége, ezért a Gyer. 158/B. § (3) bekezdés második mondata mint rendeleti szintű szabály nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés első mondatából fakadó törvényi szintű szabályozás követelményének, ami miatt sérti az Alaptörvény II. cikkét és XXVIII. cikk (1) bekezdését.

VI. A kifejezett kérelem a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára:

Minderre figyelemmel a bíróság kéri, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Gyer. 158/B. § (3) bekezdés második mondatának alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg, valamint rendelkezzen annak alkalmazása kizárásáról a Keszthelyi Járásbíróságon 4.P.20.539/2021. számon folyamatban lévő perben és bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben.

A bíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja, az Abtv. 25. § (1) bekezdése és a Pp. 131. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárását hivatalból kezdeményezte és a Pp. 126. § (1) bekezdés b) pontja alapján az eljárást felfüggesztette.

A végzés ellen a Pp. 128. § (5) bekezdése alapján nincs helye külön fellebbezésnek.

Keszthely, 2022. január 4.

Dr. Pap Márk s. k.
bíró

A KIADMÁNY HITELEŰZ
H.M.

